

Tyttöjen sukuelinten silpomisen (FGM) kieltäminen

Lakivaliokunta

Mimmi Koukkula, Reija Klemetti

3.10.2019

TYTTÖJEN SUKUELINTEN SILPOMINEN, FGM (FEMALE GENITAL MUTILATION)

- Kaikki **kulttuurisista tai muista ei-lääketieteellisistä syistä** tehtävät toimenpiteet, joihin liittyy **naisten ulkoisten sukuelinten osittainen tai täydellinen poistaminen tai niiden vahingoittaminen** jollain muulla tavalla (WHO 2008)

Tyyppi I:	Klitoriksen ja/tai klitoriksen hupun osittainen tai täydellinen poistaminen.
Tyyppi II:	Klitoriksen ja pienten häpyhuulien osittainen tai täydellinen poistaminen. Isot häpyhuulet saatetaan samalla typistää tai jättää typistämättä.
Tyyppi III:	Pienten ja/tai suurten häpyhuulien typistäminen ja typistettyjen häpyhuulien yhteen liittäminen niin, että virtsan ja kuukautisveren poistumiseksi jätetään vain pieni aukko. Klitoris saatetaan joko poistaa tai jättää emätinaukkoa kaventavan ja ahtauttavan ”kannen” alle. Toimenpidettä kutsutaan **infibulaatioksi** tai faraoniseksi ympärileikkaukseksi.
Tyyppi IV:	Kaikki muut naisen sukuelimiä vahingoittavat toimenpiteet, joita tehdään ei-hoidollisista syistä. Näitä ovat esimerkiksi pistäminen, lävistäminen, viiltäminen, raapiminen ja kuumalla raudalla polttaminen.

Silpomisen toteaminen ei ole yksiselitteistä edes terveydenhuollon ammattilaisille johtuen eri silpomisen tyypeistä ja genitaalien anatomian yksilöllisyydestä.

Tutkittua tietoa Suomesta

Maahanmuuttajien terveys- ja hyvinvointitutkimus (Maamu) 2010–2012 (15-64 v.)	**Ulkomaista syntyperää olevien työ- ja hyvinvointitutkimus (UTH) 2014–2015 (18-64 v)**	**Turvapaikanhakijoiden terveys- ja hyvinvointitutkimus (TERTTU-tutkimus) 2018 (0 - v)**	**Syntyneiden lasten rekisteri 2017 (puuttuu HUS-alue) Synnyttäneet naiset**
FGM 69 % somalitaustaisista (N=165) 32 % kurditaustaisista (N=224)	FGM 19 % niistä, joiden lähtömaissa silpomista harjoitetaan	FGM 11 % kaikista naisista (N=282) 10 % ”Lähi-itä ja Pohjois-Afrikka” 34 % ”Muu Afrikka”-ryhmässä	FGM 118 kpl Syntyperätieto puuttuu lähes puolelta, saatavilla vain 2014 asti, silpomisen läpikäyneiden joukossa ei yhtään Suomessa syntynyttä
20 % ongelmia raskausaikana ja synnytyksessä	24 % terveysongelmia silpomiseen liittyen	Ei raportoitu lapsilla Yleisin silpomisikä 0–1-vuotiaana, keskimäärin 5-vuotiaana	26 avausleikkausta raportoitu
Koukkula ym. 2016	Koponen ym. 2015	Koukkula & Klemetti 2019	

Arviolaskelma Suomen FGM-tilanteesta

- Arviot perustuvat Euroopan tasa-arvoinstituutin ohjeistukseen ja Tilastokeskuksen sekä Maahanmuuttoviraston tilastoihin
- Suomessa asuu arviolta noin 38 000 tyttöä ja naista, jotka ovat lähtöisin maista, joissa sukuelinten silpomista harjoitetaan
- Suomessa on arviolta noin **10 000 silpomisen läpikäynyttä** tyttöä ja naista
- Silpomisen riskissä Suomessa voi olla arviolta noin 650–3 080 tyttöä, riippuen siitä lasketaanko mukaan vain 1. sukupolven maahanmuuttajatytöt vai myös Suomessa syntyneet 2. sukupolven tytöt
- Malli ei huomioi ehkäisytyötä ja tiedotusta, jota Suomessa tehty useampi vuosikymmen

Silpomisen riskissä olevien taustamaat arvion perusteella

Yleisimmät taustamaat 1. ja 2. polven tytöt		Yleisimmät taustamaat 1. polven tytöt	
Somalia	2348	Somalia	391
Sudan	127	Egypti	64
Egypti	108	Syyria	60
Irak	107	Irak	53
Syyria	80	Sudan	24
Turkki	70		
Etiopia	65		
Iran	42		

Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen estäminen

- FGM mukana Seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistämisen toimintaohjelmassa 2007–2012 ja 2014–2020
- 1. FGM estämisen toimintaohjelma vuosille 2012–2016 (STM)

  Toimintaohjelman väli- ja loppuarviointi 2014 ja 2017 (THL)

  ⟶ Ammattilaisilla lisäkoulutuksen tarvetta, silpomisepäilyjä ilmoitettu
- Istanbulin sopimus voimaan 2015
- 2. FGM estämisen toimintaohjelma 2019– (STM & THL)

THL:n toimeenpano:

- THL & STM järjestävät kansallisen FGM:n estämisen yhteistyökokouksen vuosittain 2013 alkaen
- Ammattilaisten ja ammattiin opiskelevien koulutusta
- Tiedotusta
- Yhteistyötä yhteisöjen ja järjestöjen kanssa
- Kuntatoimijoiden tukemista
- Tutkimusta (Kouluterveyskysely, FinMONIK, Rekisterit)
- FGM mukana äitiyskortissa vuodesta 2017
- FGM mukana turvapaikanhakijoiden alkuterveystarkastuksessa

Lainsäädäntö nyt

- Nykyisellääänkin tuomittavissa törkeäksi pahoinpitelyksi, max 10v vankeutta, rikos vanhenee 20 vuodessa
- Silpomisen järjestäminen ja avunanto myös tuomittavissa
- Rikos myös vaikka toteutettu Suomen rajojen ulkopuolella
- Ammattilaisella lakisääteinen velvollisuus ilmoittaa uhkaavasta silpomisesta
- Jokaisella Suomessa myös velvollisuus ilmoittaa poliisille vakavan rikoksen hankkeilla olosta
- Silpomisesta rikosilmoituksia muutamia vuosittain, 1. oikeusjuttu Varsinais-Suomen Käräjäoikeudessa 11/2019

Silpomisen kieltäminen muissa maissa

- 59 maassa silpomisen kieltävä laki
- Euroopan alueella n.50 oikeusjuttua, näistä 30 Ranskassa 1980-luvulla (ei erillislakia), loput koskien lähtömaahan suuntautunutta silpomismatkaa
- Ruotsi: erillislaki 36 vuotta; 11 oikeustapausta, 2 tuomiota
- Iso-Britannia: erillislaki; 1. tuomio 1/2019

- Kriminalisointi toimii pelotteena, muttei yksinään riitä ehkäisemään silpomista
- FGM-kriminalisoinnin mukanaan tuomia kv-kokemuksia ilmiön maan alle painumisesta, sote-palveluiden käyttämättä jättämisestä, silpomisen siirtymisestä nuorempiin ikäryhmiin, silpomisen toteuttamisesta ennen maahan tuloa esim. pakolaisleireillä
- Lainsäädäntö kattaa nykyiselläänkin silpomisen hyvin, toisaalta haittojakaan lain tarkennuksesta tuskin Suomessa koituisi
- Jatkossa pitkäjänteinen ehkäisytyö, ammattilaisten koulutus ja ohjeistus, osaamisen keskittäminen, kansallinen koordinointi, yhteistyö yhteisöjen kanssa, tutkimus – resurssit näihin turvattava

Lisätietoa

- thl.fi/silpominen
- Koukkula, M. & Klemetti, R. 2019. Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen (FGM) estämisen toimintaohjelma. STM. Julkaisuja. 1/2019.
  http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-4029-1
- THL verkkokoulutus:
  Monikulttuurisuus asiakastyössä
  https://verkkokoulut.thl.fi/web/monikulttuurisuus

mimmi.koukkula@thl.fi